

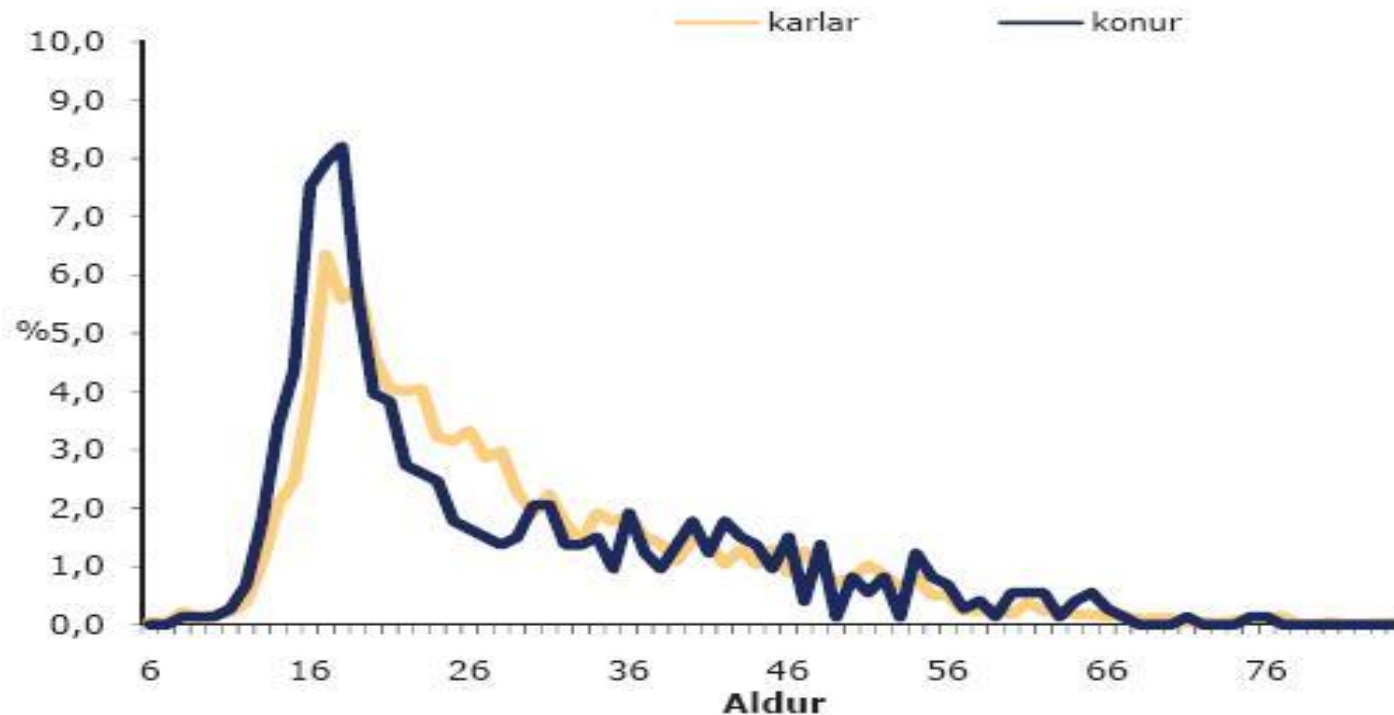
Innsýn inní hugarheim unglinga.

Eftir Helga Michael Magnússon CAC I
og Karl S. Gunnarsson.

Our youth now love luxury. They have bad manners, contempt for authority; they show disrespect for their elders and love chatter in place of exercise; they no longer rise when elders enter the room; they contradict their parents, chatter before company; gobble up their food and tyrannize their teachers.

»SOCRATES, 5 öld fyrir krist.

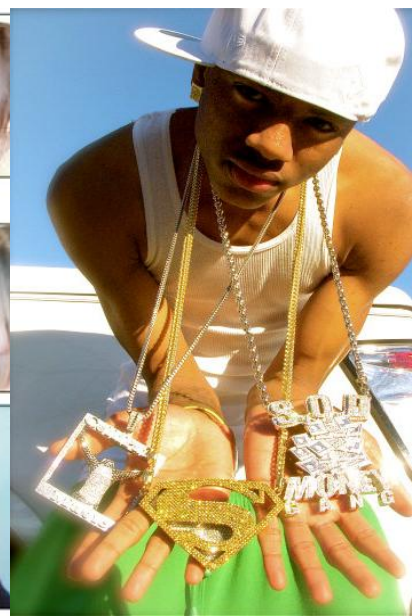
Meðalaldur kvenna sem kærðar voru fyrir hegningarlagabrot árið 2007 var 28 ár en 29 hjá körlum. Hlutfallslega flestir kærðra voru á aldrinum 17 til 18 ára líkt og árið 2005 (mynd 7).

Mynd 7. Hlutfallsleg aldersdreifing meðal karla og kvenna sem kærð voru fyrir hegningarlagabrot árið 2007.

Ef þú heldur að unglिंगaveiki sé hættuleg...

...hugsaðu þá aftur!

ephebiphobia
Hræðsla við unglunga.

47.223 Unglingar

319.368 = 14,8 % (13,9% í USA)

15 ára 4.788

16 ára 4.757

17 ára 4.652

18 ára 4.943

19 ára 4.736

20 ára 4.958

21 ára 4.576

22 ára 4.438

23 ára 4.571

24 ára 4.804

519 einstaklingar 24 og yngri komu árið 2006

234 einstaklingar 19 og yngri komu árið 2006

Frumgreiningar 2006 hjá 19 ára og yngri voru eftirfarandi:

63% Kannabis

15% Amfetamín

11% Áfengi

8% Áfengi m/öðru

3% Annað

Miðað er við 1. janúar ár hvert. (Tölur frá hagstofunni)

Saga unglinga

Silent Generation 1925–1942	<i>Neil Armstrong, Cesar Chavez, Barbara Jordan, Tommy Kono, Maria Tallchief.</i>
Baby Boomer 1943–1960	<i>Bill Gates, Billy Jean King, Spike Lee, Antonia Novello, Ellison Onizuka.</i>
Generation X 1961–1981	<i>Tom Cruise, Mia Hamm, Michael Jordan, Lucy Liu, Soledad O'Brien</i>
Generation Y/ Millennials 1982–2003	<i>Mandy Moore, Mary Kate and Ashley Olsen (The Olsen Twins), Haley Joel Osment.</i>

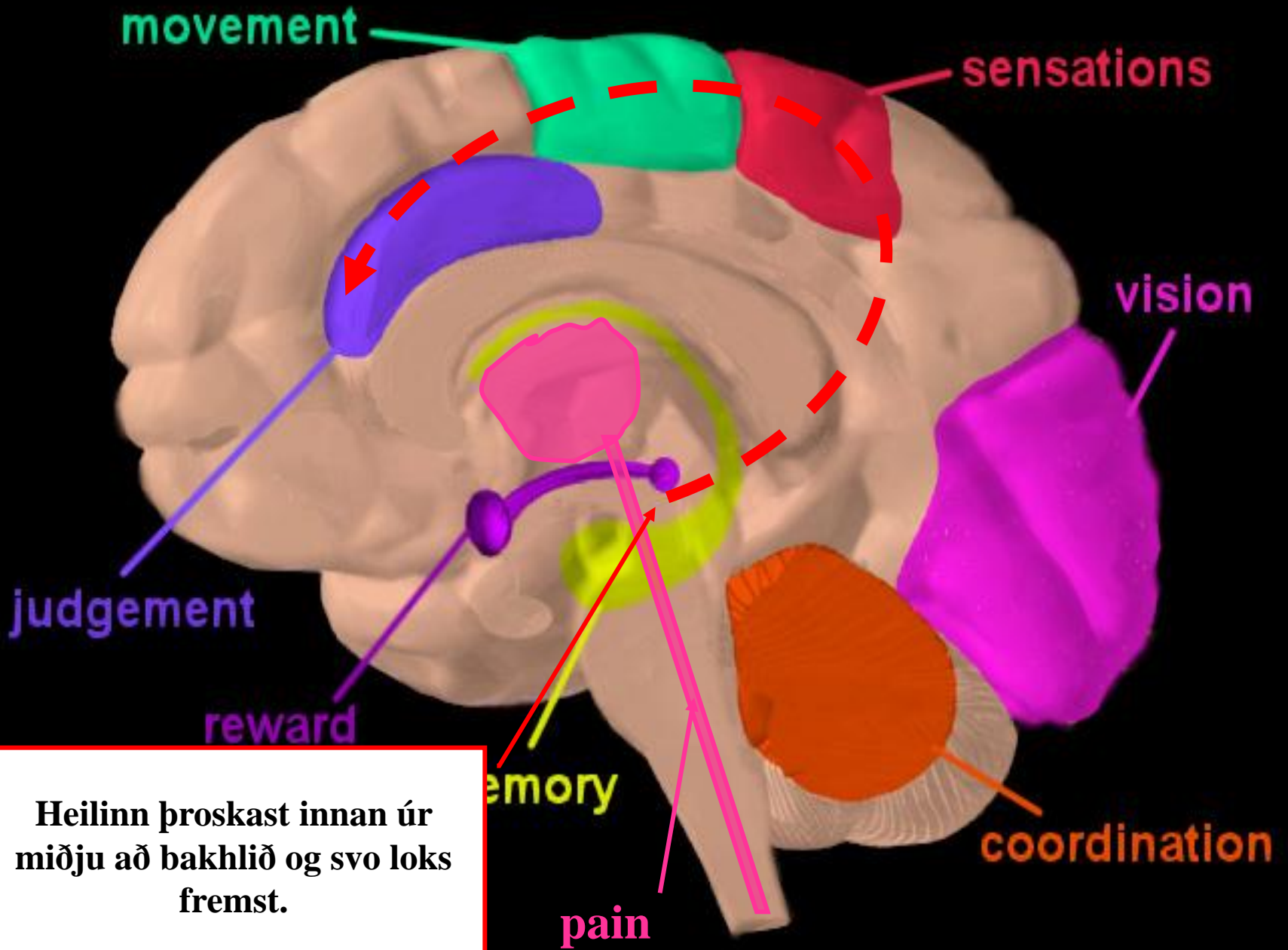
- Adolescence (latina = adolescere, (to) grow).
- Fyrir 1750 var litið á ungt fólk sem vinnuafli og var það sent í vinnu til sveita.
- Jean-Jacques Rosseau hugmyndasmiðurinn á bakvið skilgreininguna á “unglingum”
- Með tilkomu iðnvæðingarinnar var minni þörf á ungu fólki til vinnu.
- Um 1800 var giftingaraldur að jafnaði um 14-16 ár en í dag samkvæmt USA Today 23 ár hjá konum og 25 ár hjá körlum í BNA.
- Trúarleiðtogar hófu félagsstarf fyrir ungt fólk.

Saga unglinga

- 1904 G. Stanley Hall (1844-1924) "Sturm und Drang," -- storm and stress."
- Sigmund Freud (1856 –1939) kallaði unglingstímabilið "genital stage"
- Jean Piaget (1896 –1980)
- Erik Homburger Erikson (1902 –1994)
- Lawrence Kohlberg (1927 – 1987)
- 2000 Unglingadeildin á Voggi tekur til starfa.

Munur á unglíngum og fullorðnu fólki

- Breytingar verða á:
  - Athygli
  - Áhugahvöt
  - Áhættusækni
  - Félagssproski

Copyright 1996 Randy Glasbergen. www.glasbergen.com

“At your age, Tommy, a boy’s body goes through changes that are not always easy to understand.”

- Sjálfhverf
- Persónuleiki unglínga er að mótast.
- Þetta er vegna breytinga í heilanum og er því afskaplega eðlilegt.

Munur á unglingum og fullorðnu fólki

- Athygli.
  - Flestar vitrænu stöðvar heilans eru í hvað mestri vinnslu á unglingsskeiðinu, en framheilinn er síðastur til að þroskast
  - Abstrakt hugsun
  - Öðlast hæfileikan að hugsa um hugsanir
  - Kerfisbundin leit að lausnum
  - Meira bolmagn til að búa til markmið
  - Meiri næmni á innsæi

Munur á unglíngum og fullorðnu fólki

- Áhugahvöt.
  - Afhverju “nenna” krakkar ekki að læra?
  - Unglíngarnir þurfa “stærri” verðlaun til að fá sama hvata og fullorðnir.
  - En einnig eru meiri líkur á að unglíngarnir vilji strax fá verðlaun en að þeir bíði eftir stærri verðlaunum síðar.
  - Hefur einnig áhrif á val unglínga og ákvarðatöku, sem getur verið þeim erfið.

Munur á unglíngum og fullorðnu fólki

- Áhættusækni.
  - Heili unglínga hefur minni getu til að stoppa sig af en heili fullorðinna.
  - Kemur að góðu, þeir taka sénsa til að reyna nýja hluti. En getur verið neikvæð þegar kemur að óheilbrigðri áhættu.
  - Mikilvægt til að þróa með sér persónuleika
  - Uppreisn er eðlileg
  - Oft tengt því að þau finnast þau vera ósigrandi.
  - Hafa litla þekkingu á lífinu.

Munur á unglíngum og fullorðnu fólki

- Félagssproski
  - Munur á stelpum og strákuum
  - Meira sjálfstæði og minna háðir foreldrum
    - Þurfa meira frelsi og meira sjálfstæði þótt foreldrar séu enn mikilvægir (Foreldrar verða “fólk”)
    - Sjálfsmýnd þeirra fer að mótast og þau fara að hafa skoðanir á hvað skiptir máli
    - Berjast við ráðandi gildi fullorðna fólksins
    - 25% af félagsneti unglínga eru foreldrar
  - Félagshæfni eykst.
    - Læra þá félagshæfni sem foreldrar eða kennarar hafa ekki kennt þeim, af jafnöldrum
    - Félagssreglur þróast hjá unglíngum. Þeir fá að vita hvaða hegðun er rétt og hver er röng í hópi
    - Hópamyndanir (Fatnaður og tónlist verður oft tjáningartæki þeirra)
    - Eiga oft erfitt með að nálgast hitt kynið (þó áhugi fari ört vaxandi)
    - Stimplun/sundrun (splitting)
  - Minni skuldbindingar gagnvart til dæmis skóla, fjölskyldu og trúarbrögðum

Meira um þennan mun

- 16-20 ára unglingar eru tvisvar sinnum líklegri til að lenda í bílslysum en 20-50 ára fólk (Sci. Arn. Mind, jan 2007)
- 10-14% af unglingum eiga við spilavanda og flestir byrja um 12 ára aldur (Sci. Arn. Mind, jan 2007)
- 1/3 allra unglinga frá 15-20 ára deyja af eigin hendi. 1/3 deyja í umferðaslysum (*National Center for Health Statistic*)
- 3 milljónir unglinga fá kynsjúkdóma á hverju ári (Sci. Arn. Mind, jan 2007)
- 14-19 ára unglingar eru líklegri til að fremja auðgunarbrot og ofbeldisglæpi en allir aðrir aldurshópar (The Walrus, Nóv 2006)

Hvernig eru þessir “unglingar”?

- Könnun gerð á 22 unglungum sem voru í U-hópnum.
- Þar voru skoðaðar venjur og viðhorf þeirra til ýmsra málaefna.

Niðurstöður

- Aðalfæða þeirra er skyndibiti og eru pizzur þar hæst skrifaðar.
- Þau hlusta mest á raftónlist og nær enginn önnur tónlistartegund komst á blað.
- Þau telja að tæplega 90 % allra unglunga eigi ipod eða sambærilega græju.
- Þau telja að eðlilegt sé að hreyfa sig 3-5 sinnum í viku.
- Þau vissu lítið hvað væri eðlilegt að skulda mikið en flestir sögðu um 100.000 kr.

Frekari niðurstöður

- Að meðaltali borða þau 3 sinnum á dag
- Þeim finnst eðlilegt að eyða um 29.000 kr. í föt á mánuði
- Neysla er um 28.000 kr. á viku
- Þau eiga að meðaltali 13 vini

Vímuefnaniðurstöður

- Þau telja að 83% hafi prófað áfengi og að drukkið sé 3,7 helgar í mánuði
- Að 56% hafi prófað Kannabis
- Að 35% hafi prófað Amfetamín
- Að 18% hafi prófað Ópíum
- Að 43% Ungmenna eigi við áfengis- og vímuefnavanda að stríða

Fatnaður

- Baggy buxur
- Hettupeysur
- Þröngar buxur
- Íþróttaföt
- Converse-skór
- Artý föt
- Ghetto fatnaður
- Carhartt buxur
- Jogging
- Old style fatnaður
- Buxur á hælunum
- Merkt föt
- Hljómsveitarfatnaður
- Bolakjólar
- Leggings
- Mjög stutt pils
- Opnir bolir

Áríðandi hlutir

- GSM
- Rakvél
- Rakspíri
- Svitalyktareyðir
- Bíll með góðum græjum
- Peningar
- Vinir
- Tölva
- ipod
- Flott föt
- Myndavél
- Tan

Áhugamál

- Hanga með vinum
- Fótbolti
- Hitt kynið
- Föt
- Stíll
- Nýir hlutir
- Tónlist
- Bílar
- Krossarar
- Íþróttir
- Djamma
- Facebook
- Box
- Chilla
- Tölvur
- Tölvuleikir
- Hjóla- og snjóbretti
- Ljósmyndun
- Líkamsrækt
- Fimleikar

Listi yfir vímuefni

- Meth, Hraði, Gonni, Gonzalez, Brúnt, Skúnkur, Grænn, Blueberry, Boltar, Kúlur, Ellur, Kókalóka, Jóli, Jay, Böddi, Jason, Spítt, Frænka, Emmi, J, Stuð, Reykur, Smug, Snoogie, Pappi, Yeyo, Paipz, Gæji, Emilio, Diskókex, Dísur, Hressó, M, Gringó, Smarties, Tjútt, Snjór

Listi yfir orð sem unglingar nota

- Lol
- Á kantinum.
- Skinka
- Emó
- Hellað
- Súr
- Slakur
- Gonsi
- Melluskakkur
- Gugga
- Beila
- Eitursvalt
- Peggaður
- Sáttur
- Eitrað
- Fínn gaur
- Kúl
- Mergjað
- Skríll
- Diddsa
- Semi
- Fresh
- Byssur
- Fokking
- Svalur
- Töskur
- Np
- Ýkt
- GG
- WTF
- Geggjað
- Heví
- Bleh
- Léttreykt
- Ginger
- Dauðans
- Næs
- Flippa
- Fíla
- Lagga
- Gaur
- Kjellinn

Frasar

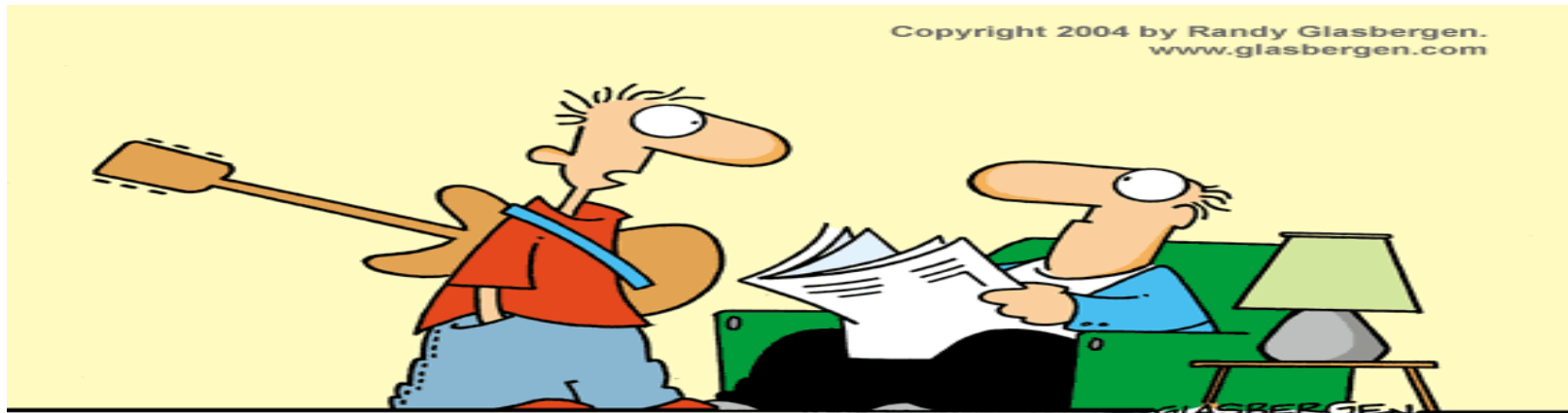
- Eigum við að rúlla?
- Kíkja í pottinn?
- Já, Sæll!
- Eigum við að ræða það eitthvað?
- Flottar töskur
- Útúr á því.
- Farðu úr bænum!
- Fokkaðu þér
- Hvernig ertú í 'onum/'enni?
- Kláraðu mig ekki.

Mikilvægast

- Vinir
- Bílar
- Gott álit á sér
- Helgardjammið
- Eiga pening
- Vera svalur
- Tónlist
- Vinsældir
- Skólinn(1x)
- Fjölskyldan(1x)
- Líta vel út
- Hafa gaman
- Tónleikar
- Hitt kynið
- Tölvur
- Símar
- Útivera
- Félagslífið
- Tan

Samantekt.

- Unglingatímabilið er ekki sjúkdómur.
- Unglingar eru ekki allir eins.
- Lífræðilegar ástæður.
- Berjast gegn ráðandi gildum.

“Mom says I should practice abstinence, so I’m going to practice abstaining from yard work and house work and babysitting my sister. That way I’ll be real good at abstaining if something else comes along!”

Tilvitnarnir í efni og sérstakar þakkir

- Unglingarnir í U-hópnum.
- *Wikipedia*
<http://Wikipedia.org>
- *King's Psychology Network*
<http://psyking.net>
- The Addiction Web Site of Terence T. Gorski
<http://tgorski.com>
- National Adolescent Health Information Center
<http://nahic.ucsf.edu>
- *Center for School Mental Health Analysis and Action*
<http://csmh.umaryland.edu>
- Samtök áhugafólks um áfengis- og vímuefnavandann.
<http://saa.is>
- National Institute on Drug Abuse (NIDA)
<http://www.drugabuse.gov>
- The Development of Children [4. útgáfa]
Michael Cole & Sheila R. Cole
- Substance Abuse in Children and Adolescents
Steven P. Schinke, Gilbert J. Botvin & Mario A. Orlandi
- Working With Children & Young People
ANSA
- Treatment Improvement Protocol (TIP #31)
SAMHSA
- Why Do They Act That Way?
David Walsh Ph. D.
- *Manual of Adolescent Substance Abuse Treatment*
Todd Wilk Estroff M.D.
- *Your Adolescent*
David B. Pruitt M.D.
- Sólborg Indíana Guðjónsdóttir
- Dr. Ingunn Hansdóttir
- Erla Björg Birgisdóttir Sálfræðinemi
- Páll G. Bjarnason íslenskaði
- Hagstofa Íslands
<http://www.hagstofan.is>
- Ríkislögreglustjóri
http://www.logreglan.is/displayer.asp?cat_id=866
- *Center for School Mental Health*
<http://csmh.umaryland.edu>
- *Science/AAAS*
<http://www.sciencemag.org/>

Hvað er til ráða?

- Búa til umhverfi þar sem þau geta tekið verndaðri áhættuákvæðanir(Áfengisneysla?)
- Sleppa ásökunum og að bera þau saman við aðra unglunga.
- Hvetja þau til heilbrigðra lífshátta(s.s. Matarræði, Svefn(9 ½ tíma) og áhugamál.)
- Tala hreinskilingslega um kynlíf.
- Hlusta á þeirra skoðanir
- Tala um þeirra hegðun og reglur.
- Leggja áherslu á hópaáhugamál.
- Hjálpa þeim við að setja sér markmið og fá þau til að tala um leiðina að þeim.